

תכנית אישית נובמבר 2018

רקע:

ילד בכיתה ג' חכם ונבון הלומד זו השנה השלישית בביה"ס ממלכתי בעיר מגוריו. התלמיד הינו אח לילדה בכיתה ה' וילד בכיתה א'. במשפחה כוללת 6 נפשות. בשנה שעברה נולדה לתלמיד אחות. האמא הינה גננת, ועובדת בגן עם עקרונות התנהגותיים בליווי מנתחת התנהגות. האבא בריטי, דובר אנגלית שוטף בבית עם האחות הגדולה. האבא רוצה ללמוד אנגלית כדי לתקשר טוב יותר עם משפחה.

מטרת על: הגברת תפקוד תלמידי בכיתה, הגברת תפקוד חברתי נאות בהפסקות, הפחתת אלימות פיזית

מטרות בשיעורים בכיתה (או למידה יחידנית מחוץ לכיתה):

- 1) הגברת הוצאת ציוד – תוך דקה ממתן ההוראה
- 2) הגברת ישיבת למידה - ישיבה על הכסא בעמדת לימוד, עיניים מופנות ללוח או למשימה לימודית/ספר/פעילות כיפית שקטה
- 3) הגברת דיבור ברשות בלבד – התלמיד ידבר רק לאחר שהצביע וקיבל את רשות הדיבור מהמורה
- 4) ביצוע משימה לימודית אחת בשיעור

מטרות בהפסקות:

- 1) הגברת זמן משחק עם חבר מוגדר מראש במקום מוגדר מראש
- 2) הגברת איפוק בשינוי חוקי משחק (שלב ב' – הקניה יחדנית)

מטרה כללית (לאורך כל היום): הפחתת אלימות פיזית בביה"ס ובקשות לצלצל לאמא

פרטי התוכנית:

התוכנית מבוססת על שינוי נסיבות ותוצאות להתנהגות תוך שימוש בהליכים של חיזוק חיובי, חיזוק שלילי וחיזוק דיפרנציאלי על התנהגויות נאותות של נ' במהלך השיעורים בתוך הכיתה ובהפסקות.

בשיעורים – התלמיד יכנס לשיעורים על פי מערכת המפורטת בהמשך. במהלך שיעור בכיתה או למידה יחידנית התלמיד יחזק על הוצאת ציוד, ישיבת למידה בעמדת לימוד, דיבור ברשות וביצוע משימה לימודית אחת. התלמיד נמצא ברמת הכיתה ולכן, יבצע את משימת הכיתה או דיפרנציאלית או גם וגם, בהתאם לרמת יכולתו במקצוע הנילמד, וישיבה שקטה במקום במהלך השיעורים.

דגשים חשובים למטרות בשיעורים:

הוצאת ציוד:

בתחילת שיעור בכל פעם שניתנת הוראה להוצאת ציוד, התלמיד יוציא ציוד תוך דקה (משלבת תפעיל טיימר). אם לא מוציא תוך דקה, מפעילים שוב טיימר ומסייעים לו. יש לסמן בטבלה האישית שלו V, אם הוציא ציוד בזמן שהוגדר. הטבלה האישית לשיעורים מופיעה בהמשך תוכנית זו.

ישיבת למידה וביצוע משימה לימודית:

- 1) התלמיד רגיש לרעש בכיתה, ולכן אם יש רעש בכיתה יוכל לבצע ישיבת למידה ומשימה מחוץ לכיתה על פי הנחיית סייעת או מורה.
- 2) יש לתת חיזוקים מילוליים כגון: "יופי של קשר עין עם הדף", "ישיבת למידה נהדרת" ומוחשיים בטבלה האישיית.
- 3) כשסיים משימה יוכל לבחור בין קריאה שקטה/ סודוקו/ או פעילות מהנה במקום בשקט אחרת. אם יש רעש בכיתה – עדיף להוציא את נ' לפעילות שקטה בחוץ, ולחזקו על ישיבת למידה מילולית ובאופן מוחשי.
- 4) במידה ומבקש לצאת מהכיתה או כל בקשה שאינה המשימה שניתנה להשתמש ב-"קודם אתה מבצע את המשימה, מסמנת לך V, ואחר כך אתה יוצא ל...".
- 5) במידה וניתן לו אישור לצאת מהכיתה, להפעיל לו טיימר של 2-3 דקות ולהזכיר לו שאם חוזר בשקט ויושב במקום מקבל V נוסף בטבלה על ישיבת למידה.
- 6) אין לאפשר לתלמיד לקום ללא רשות כדי לשאול את המורה שאלה. במידה וקם, יש להזכיר לו מיד ישיבה במקום והבצעה לקבלת רשות.

דיבור ברשות:

- 1) התלמיד יודע להצביע, אך מתקשה בהמתנה
- 2) כאשר מצביע יש לחזקו מילולית על הצבעה: "כל הכבוד שהצבעת", ולתת לו רשות דיבור. בנוסף המשלבת תסמן לו V בטבלה האישיית.
- 3) במידה ולא ניתן לתת לו רשות דיבור מיידית, חשוב לומר לו: "ראיתי אתה מצביע, כל הכבוד, מיד מגיעה אליך"
- 4) יש להתעלם באופן מוחלט מדיבור ללא רשות של נ' כגון: "המורה, המורה", או "משעמם לי". התעלמות כוללת גם מבטים. אין להביט עליו אם מדבר ללא רשות. ניתן להתקרב לאזורו ולהזכיר באסרטיביות שמדברים ברשות בלבד. אם הדיבור ללא רשות רשות מתרחש בזמן משימה, ניתן להזכיר ביצוע משימה בישיבת למידה שקטה. המשלבת יכולה בשקט להזכיר לו על מתן נקודות דיבור ברשות בטבלה האישיית.
- 5) במידה וניתנו תזכורות כלליות להתנהגות המצופה (פיסית בטבלה או מילוליות כפי שתוארו לעיל), והתלמיד עדין מדבר ויוצר הפרעה לכיתה, יש להוציא מהסביבה המחזקת ללמידה יחידנית.

יש להתעלם באופן מוחלט מתיקים של התלמיד. תיקים עשויים לבוא לידי ביטוי בתנועות ראש או נפנוף ידיים. בזמן תיק יש להזכיר לתלמיד את המשימה. שינוי נסיבות בשיעורים: יש להכין מערכת שיעורים מותאמת לתלמיד. מערכת השעות מונעת מהתלמיד להיות במקומות רועשים, ובנויה על עקרונות פרימאק ומומנטום התנהגותי.

בכיתה:

מקום ישיבה: התלמיד ישב בקו השולחנות הראשון בכיתה קרוב למורה, ולסייעת כך שיהיה בקשר עין עם המורה והסייעת. התלמיד ישב ליד הדלת, כך שאם נמצא במצב של חוסר איזון יוכל לעזוב את הסביבה המחזקת מבלי ליצור הפרעה למהלך השיעור.

הגדרת ציפיות - תחילת יום - יש לעבור עם התלמיד על סדר היום (המערכת המותאמת לו) ולהסביר שינויים אפשריים במשך היום. אם ידוע על שינויים יש לומר לו אותם. לתלמיד צריך להיות ברור איפה נמצא ומתי. במידה ויש פעילויות עם רעש ורמקולים הסייעת תאמר לתלמיד שתדאג לו למקום השקט ביותר.

תחילת שיעור –

בכל שיעור המורה/המשלבת יעריכו את מצב הכניסה של התלמיד לשיעור: (רגוע אקטיבי, רגוע פאסיבי רגוע חלקית ואינו רגוע כלל). בהמשך תוכנית זו מצורפת טבלה עם מדרג תגובות והכוונה במקרים שונים.

במצבים שהתלמיד רגוע אקטיבי, רגוע פאסיבי או רגוע חלקית, יש לסמן לו V לפי התוכנית שלו (מצורפת טבלה) על המטרות הבאות:

- הוצאת ציוד
- ישיבת למידה
- דיבור ברשות בלבד (כולל הקשבה לחבר שמדבר)
- ביצוע משימה לימודית אחת ואחר כך קריאה או משימות כיף

יש לוודא בתחילת שיעור שהתלמיד יושב במקומו ולחזקו מיידית ספציפית על ישיבת למידה שקטה. חשוב שהתלמיד יוציא ספר ויקרא עד שהמורה מגיעה ולא יסתובב בכיתה. החיזוק הינו מילולי ספציפי ומוחשי בטבלה היומית שלו. (ראה טבלה בהמשך). בנוסף לחיזוקים האישיים, התלמיד יקבל חיזוקים כיתתיים כשאר ילדי הכיתה.

במידה והמורה מתעכבת והמשלבת מזהה שהתלמיד מאבד סבלות להמתין במקום בשקט, יש להטיל עליו משימה כגון, להביא מהמזכירות רשימת שמות.

מהלך השיעור –

- ביצוע משימה בכיתה – התלמיד יבצע בכל שיעור אקדמי לפחות משימה לימודית אחת בשפה או מתמטיקה עם אפשרות לבחור בביצוע משימת כיתה או משימת העשרה. במתמטיקה התלמיד אוהב שמאתגרים אותו. לאחר ביצוע משימה אחת המורה יעריך את מצבו התפקודי של התלמיד ויפעל על פי אחת המאפשרויות הבאות. **בכל אפשרות - יש לשים לב למשימות כתיבה, ולדאוג שלא יהיו מתסכלות, לא קשות מידי, ולא ארוכות מידי, ולתווך במידת הצורך. התאמת חומרים ודרישות במקצועות רבי מלל הינם מפתח להצלחה.** אפשרות א': במצב קשב ושיתוף פעולה – יבצע משימה נוספת, ויקבל חיזוק מילולי ומוחשי בטבלה האישית שלו או יבצע פעילות מהנה עבורו במקום בשקט (ספר, סודוקו וכו').

- **אפשרות ב':** אינו בקשב מלא, יש להזכיר לו את הטבלה האישית שלו. להזכיר לבצע משימה 1 גם אם קוצרה, ולשבת במקומו בשקט ולקרוא 5 דקות. אם מתחיל לקרוא או תפזורת או סודוקו, יש לסמן לו V. אם עברו 5 דקות וקרא בשקט יש לסמן לו V נוסף ולאפשר לו לצאת לסיבוב של 5 דקות (יש להפעיל טיימר). כשחוזר ויושב במקום יש לתת לו V נוסף. כשמבצע משימה יש לתת חיוק מילולי כגון: "כל הכבוד שאתה עובד בשקט במשימה", "גאה בך שאתה במשימה", ומוחשי בטבלה האישית.
  - במצב שהתלמיד בקשב חלקי, לעבוד איתו יחידנית במקום שקט מחוץ לכיתה.
  - לדרוש משימה קצרה, לא לתסכל, ולדרוש ישיבה במקום שקטה של 3 דקות (לשים לו טיימר). בתום המשימה יוכל לעשות סיבוב בביתה"ס של 5 דקות. ושוב משימה קצרה...
  - חשוב שיהיו לתלמיד קלסר משימות או חוברת עבודה שיכול לבצע בשפה או במתמטיקה כמשימות העשרה. בשפה זה בעיקר קריאה והכנת מצגות.
  - יש לשים לב שלא יוצר זמן המתנה עד שהתלמיד מקבל ומבצע משימה. יש לתת את המשימה כבר **בתחילת** השיעור.
  - בכל שיעור התלמיד יקבל מהמורה V בטבלת החיזוקים שלו על המטרות שהוגדרו לביצוע משימה לימודית.
  - במתן ה-V בטבלה יש ליצור קשר עין עם התלמיד (לודא שרואה שמסמנים לו), ולסמן בשקט בטבלה (נראות חשובה לתלמיד).

סוף שיעור –

התלמיד יזכה בחיזוק מילולי נוסף מהמורה/סייעת בשקט בפרטיות. בהתאם להצלחותיו בטבלת החיזוקים, ובמידת האפשר ציון שמו לטובה בכיתה. התלמיד זכה במחזקים הבאים:

- לשיעור – V על פי המדרג הבא (ראה טבלה מעקב התנהגות יומית):

הוצאת ציוד = V

ישיבת למידה = לפחות 3V

דיבור ברשות בלבד = לפחות 3V (במקרה בו התלמיד לא הצביע בשיעור, אך לא

דיבר ללא רשות = V)

ביצוע משימה (או תפקיד) = V (על כל ביצוע של משימה או קריאה V או סודוקו V

שיעור מוצלח הוא שיעור בו התלמיד קיבל לפחות 7V.

- **במידה ולתלמיד היו 80% שיעורים מוצלחים ביום ואפשר למידה בכיתה, ולא נקט**

באלימות, יקבל מחזק בשיעור האחרון –

התלמיד יקבל מדבקה של מצטיין יומי להדבקה במחברת מיוחדת.

- בסוף יום המשלבת אחראית לשלוח את הטבלה האישית היומית של התלמיד

למחנכת הכיתה לאמא, ולמנתחת ההתנהגות.

מחזק יומי = 80% שיעורים מוצלחים ביום = מדבקה של מצטיין להדבקה במחברת

מיוחדת.

מחזק דו שבועי = שני ימים מוצלחים, ביום השלישי התלמיד יבחר לצאת להפסקה 5 דקות קודם עם חבר.

מחזק שבועי = 5 ימים מוצלחים = תעודת הצטיינות מהמחנכת + שיעור צ'ופר עם גל בשבוע שאחרי.

שתי תעודות הצטיינות שבועיות מהמחנכת = קבלת צמיד הצטיינות בפרטי מהמנהלת.